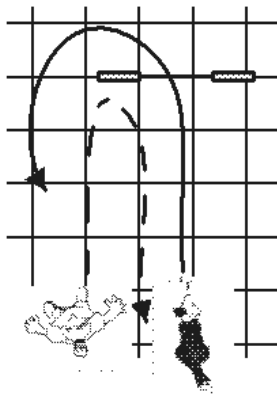

JAAKO-SVÄNGEN eller DET BAKVÄNDA BLINDBYTET

Vad handlar det om, vem passar det för, för- och nackdelar, inläring.

Av Marie Hansson

Sedan klippt på den första "Jaako-svängen" för bra länge sedan spreds via YouTube har jag liksom andra förstås varit fascinerad av själva momentet och hur man når dit. Efter en massa inlägg på AgilityListan som jag läst och tagit åt mig har jag på egen hand experimenterat och kommit fram till slutsatser.

Vad handlar det om?

Sammanfattningsvis kan man väl säga att det är ett djärvt sätt att få hunden att svänga snävt när den hoppar ett hinder och ska svänga omedelbart tillbaka vid sidan av hinderstödet. Det är ett sorts bakvänt blindbyte som gör att högerhandling innan svängen förblir högerhandling och likadant om hunden var på din vänstra sida, den hamnar efter svängen återigen på din vänstra sida.

Då handlingssignalerna är väldigt specifika, och om inläringen är grundligt gjord, vet hunden precis vad den förväntas göra utan att man behöver hjälpa den över och runt hindret. Det innebär att föraren kan tjäna tid och rusa ifrån aktuella hindret tidigare än den skulle ha haft möjligheten med traditionell handling, där föraren svänger med hunden i svängen. Just det

gör i sin tur att hunden svänger väldigt snabbt, den skyndar sig ju för att hinna ikapp.

Namnet ”Jaako”

Namnet den här svängen fått är efter finnen som först gjorde det känt i Sverige. ”Att göra en Jaako” låter kanske kryptiskt, men det är svårt att hitta på något enkelt beskrivande namn eftersom det är rätt komplicerat att beskriva exakt vad som sker och då kan momentet lika gärna döpas till ”Jaako”, som att man kallar det ”bakvänt blindbyte”.

När ska det användas?

I vissa lägen vill man göra ett sidbyte, man utgår kanske från högerhandling och vill ta emot hunden med vänsterhandling, det är då man väljer framförbyte eller blindbyte. Blindbytet passar för den som har svårt att avsluta ett framförbyte helt rakt och ibland brukar lura hunden på fel väg på grund av det. Då svänger man till vänster när svängen går till vänster och hämtar upp hunden på sin vänstra sida.

”Jaako-svängen” ersätter den långsammare och gammaldags varianten av ”stå i mitten och låt hunden svänga runt dig”, där man inte behöver byta sida! Leder svängen åt vänster och man inleder med högerhandling fortsätter man med högerhandling i en ”Jaako-sväng”.

Vem passar det för?

Den passar för den djärva föraren som vill vinna fördelar, få försprång och tjäna tid. Handlingsmetoden är helt i linje med blindbytet och man måste acceptera och gilla den sortens byten för att kunna ta ”nästa steg” och klara av det här. Det är onekligen ett spänningsmoment att vända ryggen till hunden och få den ur synhåll ett par ögonblick. I en ”Jaako-sväng” ska hunden dessutom utföra mer än en sak, inte bara hoppa hinder som i ett vanligt blindbyte rakt fram, utan också svänga tillbaka till dig. Självklart är det svårare och därmed mer nervkittlande.

Nybörjarhunden och nybörjarföraren

Min tanke går alltid till hur man ska förklara och motivera en sak för den som ännu inte kan. I det här fallet känns det som att det är helt klart en avancerad sak för vem som helst att klara av.

När det gäller en nybörjarhund skulle jag inleda med att lära den att hålla kontakt och klara framförbyten, för där kan vi fortfarande ha ögonkontakt och jag kan se vad som sker och hjälpa och rätta till om något håller på att gå snett. När jag känner att hunden fattat samarbetet och mitt kroppsspråk på agilitybanan, att det är jag som bestämmer vilka hinder som ska tas och att det inte är en chansningslek vilket som är nästa hinder, så är det dags att gå vidare. Det krävs också att hunden verkligen självständigt drar mot hindren. Då kan jag introducera blindbytet som en naturlig utveckling, för att ge mig själv fördelen av att hinna bättre och ge bättre linjer. När hunden också lärt sig vad ”Hopp – Vänd” betyder kan man så småningom lägga in en

”Jaako-sväng”. Kombinationen av den kunskapen och att veta hur ett blindbyte fungerar, gör det till en rimlig utveckling vid det stadiet.

Jag tänker nog likadant med nybörjarföraren, att det är lättast att börja med framförbyten, för där känner man att man har kontrollen i behåll. Det är ju så mycket att hålla reda på när man är ny inom agilitysporten och människan är ju som bekant inte heller en naturlig kroppsspråkare som hunden är, så det är mycket som ska övas och stämma innan man kan börja känna säkerhet och att man behärskar att styra hunden över banan. När man får hålla blicken på hunden är det lättast och framförbyten erbjuder ju den möjligheten. Men när föraren börjar bli ”varm i kläderna” är det dags att introducera blindbytet, tycker jag. De flesta förare har nämligen större chans att lära sig klara det bättre än vad de har med framförbytet. Dels behöver de flesta tjäna lite mer tid vilket man gör i blindbytet kontra framförbytet. Dels avslutar de flesta då och då sina framförbyten skevt och styr vid de tillfällena hunden fel. När man lärt sig blindbytet och upplever att det känns bra kan man gå vidare till ”Jaako-svängen” om man så vill.

För- och nackdelar

Nackdelarna är uppenbara kan man tycka.

#1 Man har förstås inte absolut kontroll vid en ”Jaako-sväng”. Vill man undvika chansningar ska man också avstå från detta.

#2 Givetvis finns det risk för att momentet misslyckas eftersom det är en rätt svår sak vi begär av hunden, att den ska hoppa hinder och svänga runt, alltihop bakom ryggen på oss.

#3 Största faran skulle kanske vara att man lär hunden att det är OK att ta hinder bakom förarens rygg, när jag och ”min ratt” är vänd åt totalt annat håll!

Fördelarna för den som vill.

#1 När jag lärde mig vad ”Jaako-svängen” innebar, var fördelen jag ville åt att man får ett försprång på banan, det gillar jag starkt, för det behöver jag!

#2 Jag har upplevt det med egna ögon, sällan har mina hundar svängt så snabbt runt ett hinder!

#3 Även om jag själv inte tävlat med ”Jaako-sväng” ännu begriper jag att det finns en viktig poäng att vinna i en kombination där fel hinder lockar rakt fram och man vill ha hunden direkt svängd tillbaka. En tydlig signal som ger hunden information om exakt vad den ska göra, betyder givetvis ännu mer i en situation där disk hade kunnat vara ett av alternativen om hunden inte förstår vägen.

#4 Det sista argumentet är på ett högre plan. Spänningen man upplever när man genomför detta ger en stor adrenalinkick och det är inte oväsentligt i sammanhanget. Vinstchansen ökar för de djärva, det vet vi redan. Känner man att man flyger fram och är ohejdbar kommer den känslan att ge bränsle till möjligheten att man faktiskt gör ett fantastiskt lopp!

Inläringen

I skogen: Jag började ute i skogen med en låg och smal trädstam som fallit ner. Min tanke var att övar jag där får jag in den egna känslan, kan finslipa

min teknik och slipper förstöra något av vårt förtroendefulla samarbete på agilitybanan. Den spretiga lilla roten på slutet av stammen fick bli "hinderstödet" som skulle rundas.

Grundförutsättning, hopp – vänd: En grundförutsättning i min värld är att man redan lärt hunden momentet "Hopp – Vänd", som innebär att hunden ska hoppa ett hinder rakt fram och sedan vända tvärt tillbaka till föraren genom att runda hinderstödet åt det håll föraren visar. Detta har jag lärt ut i många år och mina hundar kan det också. Vid inläringen brukar jag använda en utplacerad belöning vid sidan av hindret och vara på insidan i svängen och vända med hunden. Träningen fortsätter till hunden vet vad orden betyder och man på avstånd från hindret kan säga "Hopp – Vänd" och hunden själv sticker iväg, hoppar och vänder tillbaka. Med förvarningen om vad som ska ske får hunden minsta tänkbara sväng, för den vet redan i upphoppet att den i nästa ögonblick ska vara på väg tillbaka. Det vanliga är att kombinera ordsignalen med en handsignal, vilket för många är en skakning på handleden, som görs med handen närmast hunden.

Godbiten i handen: Vid inläringen av "Jaako-svängen" åt vänster, hade jag hunden på höger sida och en godbit också i höger hand. Självklart hade det kunnat vara en leksak om hunden älskar det. Jag visade med den normala gesten för "Hopp – Vänd"-momentet samtidigt som jag sa de orden. Jag var vänd mot hopphindret på det traditionella viset, som man brukar vara. Handen fortsatte efter sväng-signalen att visa rörelsen i en båge åt vänster. När jag såg att hunden svängde åt rätt håll vände jag mig snabbt åt höger, medsols, alltså åt "fel" håll, motsatt håll mot vad hunden svängde åt (en vänstersväng är ju motsols). Det som fascinerade mig var att det gick så blixtnsnabbt att vända åt det hållet och jag var redo med högerhanden med godisbiten i god tid innan hunden hunnit runt och ifatt handen med godisbiten.

Röra sig ifrån: Inledningsvis stod jag stilla och inväntade hunden med handen utsträckt med godisbiten i. Handen blev ytterst motiverande och mina hundar kämpade allihop, en i taget, för att svänga runt det fortaste de kunde för att nå den efterlängtrade belöningen.

Nästa steg är förstås att röra sig ifrån hindret så att hunden också får springa ikapp efter att den svängt runt hindret. Det kommer att motivera den ännu mer, framför allt när den förstått att det är allt som krävs av den i den här övningen.

Sväng fortare: Därefter handlar det om att föraren gör "det bakvända blindbytet", alltså "Jaako-svängen" tidigare och tidigare i momentet. I början är man ju med och stöttar hunden inför upphoppet och kanske också till man ser att den är på väg att landa åt rätt håll när den hoppar över bommen. Men steg för steg ska man svänga sig själv tidigare, så att man till slut gör det redan innan hunden är framme vid hindret.

Att, som i "hopp-vänd"-övningen, använda sig av en belöning som mål när hunden kommit runt hindret, en utplacerad leksak eller skål med godis i, kan vara ett värdefullt stöd. Det gör att hunden har något att sikta på och du friställs mer och kan jobba på att svänga runt tidigare och sticka därifrån.

Handlingshjälpen: Man fortsätter förstås att ge de hjälper man kan, jag för min del säger fortfarande "Hopp – Vänd" och visar med armen som skulle ha varit närmast hunden om jag varit vänd mot hindret och i hundens hoppriktning.

För mig är det logiskt att ge hunden säkerhet i övningen, genom att i inledningen av träningen visa på traditionellt vis med handen närmast hunden. När jag sedan ger mindre och mindre hjälp genom att svänga mig själv runt tidigare och tidigare så fortsätter jag ändå konsekvent att visa med samma hand. När jag till slut har ryggen vänd mot hopphindret när hunden kommer emot det kommer den armen att vara riktad tvärs över min överkropp så att bara handen sticker ut och pekar på hindret, vilket kanske ser otydligt och konstigt ut, men hunden har vid det laget lärt sig betydelsen av alltihop och det fina i kråksången är att det blir en väldigt specifik signal som man inte normalt gör var som helst.

På tävling

Än har jag inte tränat tillräckligt färdigt så att jag känner mig säker på att använda det på tävling. Men jag ser fram emot det. Och vägen dit, själva träningen, är spännande och utmanande. Mitt mål är att få till det som Isabelle "Isa" Emanuelsson lyckades på VM, hennes bc Noa flög fram på banan och framför honom flög Isa och på flera ställen i agilityloppet gjorde hon Jaako-svängar, dvs hon tvärvände "åt fel håll" framför ett hinder och sprang tillbaka, medan Noa hoppade önskat hinder och snävt svängde för att hinna ikapp henne.